

Dosarul nr. 2ra-1047/18

Instanța de fond: Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău – S. Papuha,
Instanța de apel: CA Cahul – V. Movilă, E. Dvurecenschii, N. Veleva,

DECIZIE

05 decembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curtii Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecători

Oleg Sterniaolă
Iurie Bejenaru
Nina Vascan
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând recursurile declarate de către Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției și Societatea cu Răspundere Limitată „Norma Telecom”,

în cauza civilă la acțiunea Societății cu Răspundere Limitată „Norma Telecom” împotriva Ministerului Finanțelor, intervenienți accesorii Ministerul Justiției, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Întreprinderea de Stat ”Calea Ferată a Moldovei” cu privire la repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din data de 30 noiembrie 2017 a Curtii de Apel Cahul, prin care s-au admis apelurile declarate de către Societatea cu Răspundere Limitată „Norma Telecom”, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției și Ministerul Economiei și Infrastructurii, s-a casat hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din data de 25 iulie 2013, cu emiterea unei noi hotărâri privind admiterea parțială a acțiunii în partea reparării prejudiciului moral,

constată:

La 30 martie 2012 Firma de Producere „Norma” SRL, actuala Societate cu Răspundere Limitată „Norma Telecom” (în continuare SRL „Norma Telecom”) a depus cerere de chemare în judecată, cu concretizările ulterioare, împotriva Ministerului Finanțelor, intervenienți accesorii Ministerul Justiției, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Întreprinderea de Stat „Calea Ferată a Moldovei” (în continuare ÎS „Calea Ferată a Moldovei”) cu privire la repararea prejudiciului material în mărime de 133 380 857 lei, prejudiciului moral în mărime de 10 000 euro, încasarea taxei de stat în mărime de 50 000 lei și cheltuieli de judecată în mărime de 4 120 lei. (f.d. 2-10,90-91,114-115, vol. I, 74-85, vol.II, 45-48, vol. IV)

În motivarea acțiunii societatea reclamantă a indicat că la data de 18 martie 2005 între FP „Norma” SRL și ÎS „Calea Ferată a Moldovei” a fost încheiat contractul nr. 8500507, având ca obiect proiectarea, construcția și exploatarea liniilor de fibră optică în zona de expropriere a căii ferate din Republica Moldova pe segmentul Chișinău – Ungheni – Frontiera de Stat.

După semnarea contractului ambele FP „Norma” SRL a construit rețeaua de transport de date prin fibră optică prin segmentul Frontiera de Stat cu România – Ungheni și finalizate lucrările de proiectare pe segmentul Ungheni- Cornești-Chișinău.

Toate aceste lucrări au fost executate din surse proprii ale reclamantului.

ÎS „Calea Ferată a Moldovei” a suspendat executarea lucrărilor de construcție a rețelelor de transport de date prin fibră optică în temeiul interdicției impuse prin procesul – verbal din data de 12 iunie 2006 al întrunirii comune a Ministerului Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor și Ministerului Dezvoltării Informaționale.

FP „Norma” SRL, nefiind de acord cu suspendarea executării contractului nr. 8500507, a depus cerere de chemare în judecată, în procedura contenciosului administrativ, solicitând anularea procesului – verbal din data de 12 iunie 2006 și obligarea Ministerului Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor și Ministerului Dezvoltării Informaționale de a nu crea obstacole la executarea contractului.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din data de 18 ianuarie 2008, menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din data de 05 martie 2008 s-a anulat procesul – verbal din data de 12 iunie 2006 de sistare a contractului, s-a obligat Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor de a nu crea obstacole în executarea contractul nr. 8500507 din data de 18 martie 2005.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 16 aprilie 2008 s-au respins ca fiind inadmisibile cererile de revizuire.

FP „Norma” SRL a solicitat executarea silită a hotărârii.

La 21 martie 2008 prin încheierea nr. 14-463/08 a executorului judecătoresc a fost intentată procedura de executare, dar hotărârea nu a fost executată.

În opinia societății reclamante, statul, prin acțiunile sale a făcut tot posibilul ca hotărârea judecătorească să rămână neexecutată. Guvernul Republicii Moldova prin intermediul Procurorului General, în lipsa unui temei legal de a se adresa cu o cerere de chemare în judecată privind nulitatea unui contract, recunoscut legal printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă, la 17 aprilie 2008, imediat după respingerea cererii de revizuire, a solicitat Curții de Apel Economice recunoașterea nulității contractului nr. 8500507 din data de 18 martie 2005.

Curtea de Apel Economică prin încheierea la data de 22 mai 2008 a suspendat executarea lucrărilor, care constituie obiectul contractului nr. 8500507 din data de 18 martie 2005.

La 10 noiembrie 2009 FP „Norma” SRL a adresat la CEDO o cerere suplimentară privind pretențiile materiale, care au fost estimate la suma de 10 832 181 euro, iar ulterior, la 22 septembrie 2010 a depus o altă cerere privind satisfacția materială și morală echitabilă (în ordinea art. 41 din Convenție), luând ca bază Raportul de constatare tehnico-științifică nr.15.09/2010, micșorând astfel suma despăgubirilor solicitate până la suma de 6 085 857 euro.

Prin hotărârea nr. 38503/08 din 03 noiembrie 2011 Curtea Europeană pentru Drepturile Omului în cauza SRL „Norma Telecom” v. Republica Moldova a declarat cererea admisibilă și a constatat violarea articolului 6 al Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale precum și a art. 1 al Protocolului 1 adițional la Convenție. Chestiunea privind satisfacția echitabilă fiind rezervată pentru o hotărâre separată.

În scopul soluționării litigiului în țară a depus în instanță prezenta acțiune.

SRL „Norma Telecom” a solicitat instanței naționale repararea prejudiciului material și anume a venitului ratat, care se calculează pe perioada ingerinței statului în executarea contractului pentru:

- neexecutarea contractului nr. 8500507 prin stoparea lucrărilor, situație impusă prin actul administrativ ilegal din 12 iunie 2006. Valorificarea drepturilor lezate prin neexecutarea clauzelor contractuale, executarea corespunzătoare a cărora urma să asigure societății realizarea de venituri, din luna octombrie 2006, faptul fiind constatat prin raportul de constatare tehnico-științifică nr. 1831 din data de 22 august 2011, întocmit de CNEJ de pe lângă Ministerul Justiției,

- neexecutarea clauzelor contractului nr. 8500507, inclusiv după emiterea de către instanța judecătorească a unei hotărâri, adică din data de 18 ianuarie 2008, care a devenit executorie din momentul pronunțării,

- neexecutarea clauzelor contractului nr. 8500507, inclusiv după ce hotărârea din 18 ianuarie 2008 a devenit definitivă și irevocabilă, adică din data de 05 martie 2008,

- neexecutarea unei hotărâri judiciare executorii, irevocabile și definitive în perioada 05 martie 2008 – 19 noiembrie 2009, perioadă în care pretinsul venit ratat urma a fi realizat în lipsa intervenției arbitrare a autorităților naționale în activitatea societății.

SRL „Norma Telecom” a indicat că prejudiciul a fost calculat reieșind din următoarele componente:

- venitul ratat, cauzat în perioada octombrie 2006 - octombrie 2009 ce constituie 89 879 122 lei, adică 5 518 458 euro (calculat la cursul BNM la data de 30 octombrie 2009; 16,287 lei/euro);

- dobânda la venitul ratat, suportat în perioada 30 octombrie 2009 - 01 septembrie 2010, ce constituie 8 556 985 lei, adică 553 399 euro (calculat la cursul BNM la data de 01 septembrie 2010; 15,4626 lei/euro);

- valoarea prejudiciului moral 10 000 euro - costurile și cheltuielile de 4 000 euro, ce reprezintă cheltuielile suportate pentru efectuarea expertizei economico - financiare.

Urmare a completării pretențiilor pe parcursul examinării cauzei reclamanta și-a estimat pretențiile finale la suma de 133 380 857 lei.

Conform metodei de calcul propusă de experții judiciari, reieșind din ratele de refinanțare stabilite de Banca Națională a Moldovei, dobânda la venitul ratat pentru perioada 01 septembrie 2010 - 31 martie 2012, ar constitui 18 526 179 lei, adică 1 171 186 euro (calculat la cursul BNM la data de 29 martie 2012; 15,8183 lei/euro).

Totodată, a indicat că prejudiciul material solicitat de la Guvern, calculat la data de 31 martie 2012, este de 7 241 610 euro (venitul ratat 5 518 458 euro plus dobânda la venitul ratat pentru perioada 01 noiembrie 2009 - 31 august 2010 -551 966 euro și dobândă la venitul ratat pentru perioada 01 septembrie 2010 - 31 martie 2012 – 1 171 186 euro (calculat la cursul BNM la data de 29 martie 2012; 15,8183 lei/euro).

Cu referire la daunele morale SRL „Norma Telecom” a indicat că i s-a adus un prejudiciu moral nu doar prin faptul că a avut loc o neexecutare a unui contract, a unei decizii judecătorești, dar și prin faptul că neexecutarea s-a produs prin implicarea directă a primelor persoane din stat, a avut loc o sfidare a actului de justiție, evaluând astfel prejudiciul moral la suma de 10 000 euro.

La capitolul costuri și cheltuieli a indicat că acestea se evaluează la suma de 4 256 euro, ce reprezintă doar cheltuielile suportate pentru efectuarea expertizelor economico- financiare, dintre care cheltuielile pentru efectuarea expertizei nr. 15.09/2010 constituie 4 000 euro, iar costurile expertizei nr. 1 831 din 22 august 2011 constituie 4 160 lei, adică 256 euro (calculat la cursul BNM la data de 05 august 2011; 16,2794 lei/euro).

Mai cere societatea reclamantă restituirea cheltuielilor pentru plata taxei de stat în sumă de 50 000 lei, ce ar constitui 3160 euro (la cursul BNM din 29 martie 2012, 15,8183 lei/euro).

În sumar SRL „Norma Telecom” a solicitat încasarea despăgubirilor sub forma prejudiciului material, prejudiciului moral, cheltuieli suportate pentru obținerea acestor despăgubiri, inclusiv taxa de stat, în sumă totală de 137 410 001 lei și 10 000 euro (calculat în lei la cursul BNM la data emiterii hotărârii).

Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău prin încheierile din 05 iunie 2012, 04 septembrie 2012 și 02 octombrie 2012 a atras în calitate de intervenienți accesorii ÎS „Calea Ferată a Moldovei”, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor și Ministerul Justiției (f.d. 64, 106, 126 vol. I)

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 25 iulie 2013 acțiunea a fost admisă parțial, s-a încasat de la Statul Republica Moldova prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul SRL „Norma Telecom” prejudiciul material în mărime de 26 393 880,38 lei, prejudiciul moral în mărime de 16 000 lei, cheltuielile de judecată constituite din cheltuieli suportate pentru efectuarea expertizei în mărime de 4 120 lei și taxa de stat în mărime de 50 000 lei, în rest, pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate. (f.d. 129, 142-150, vol. II)

Curtea de Apel Cahul prin decizia din data de 16 septembrie 2014 a respins apelurile declarate de către SRL „Norma Telecom”, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor și cererea de alăturare la apel depusă de către ÎS „Calea Ferată din Moldova”, a menținut hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 25 iulie 2013, a respins recursul declarat de către SRL „Norma Telecom”, a menținut încheierile Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 05 iunie 2012, 04 septembrie 2012 și 02 octombrie 2012 privind atragerea în calitate de intervenienți accesorii ÎS „Calea Ferată a Moldovei”, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor și Ministerul Justiției, din data de 22 februarie 2013 privind reluarea examinării cauzei în fond și din data de 05 martie 2013 privind admiterea declarației de abținere de la judecată a judecătorului Oleg Melniciuc. (f.d. 116, 117-124, vol. III)

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din data de 20 mai 2015 s-au admis recursurile declarate de către SRL „Norma Telecom”, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, s-a casat decizia Curții de Apel Cahul din data de 16 septembrie 2014 în partea respingerii apelurilor declarate de către SRL „Norma Telecom”, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor și cererea de alăturare la apel depusă de către ÎS „Calea Ferată din Moldova” și menținută hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 25 iulie 2013, prin care acțiunea a fost admisă parțial.

În cadrul examinării cauzei în apel, în legătură cu adoptarea la 17 mai 2016 de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului a unei hotărâri definitive în cauza SRL „Norma Telecom” v. Republica Moldova, Ministerul Finanțelor a depus cerere de încetare a procesului, prin care a solicitat încetarea procesului civil în baza art. 265, lit. b) al Codului de procedură civilă și anume din motivul propunțării unei hotărâri judecătorești irevocabile a instanței europene. (f.d. 116-117, vol.V)

Curtea de Apel Cahul prin decizia din data de 14 septembrie 2016 a respins apelul declarat de către SRL „Norma Telecom”, a admis apelurile declarate de către Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției și Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, a casat hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 25 iulie 2013, a încetat procesul în cauza civilă la acțiunea SRL „Norma Telecom” împotriva Ministerului Finanțelor, intervenienți accesorii Ministerul Justiției, Ministerul Economiei și Infrastructurii, ÎS ”Calea Ferată a Moldovei” cu privire la repararea prejudiciului material și moral, dat fiind că există o hotărâre judecătorească irevocabilă într-un litigiu între aceleași părți, cu privire la același obiect și pe aceleași temeuri.(f.d. 131, 132-135, vol.V)

Prin decizia Curții Supreme de Justiției din data de 08 februarie 2017 s-a admis recursul declarat de către SRL „Norma Telecom”, s-a casat încheierea și decizia Curții de Apel Cahul din data de 14 septembrie 2016 cu remiterea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Cahul în alt complet de judecată. (f.d. 193-211, vol.V)

Curtea de Apel Cahul prin decizia din data de 30 noiembrie 2017 a admis apelurile declarate de către SRL „Norma Telecom”, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției, Ministerul Economiei și Infrastructurii, a casat hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 25 iulie 2013, a adoptat o nouă hotărâre prin care a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de către SRL „Norma Telecom”, a încasat de la Statul Republica Moldova prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul SRL „Norma Telecom” 50 000 lei cu titlul de prejudiciu moral, în rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată. (f.d. 278, 279-292, vol.V)

Împotriva deciziei instanței de apel au depus recurs Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției și SRL „Norma Telecom”.

În motivarea recursului Ministerul Finanțelor a indicat că instanța de apel neîntemeiat a admis pretenția SRL „Norma Telecom” cu privire la repararea de către stat a prejudiciul moral în sumă de 50 000 lei, ori Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis și a adjudecat cu titlul de prejudiciu moral suma de 1 200 euro. Astfel, Ministerul Finanțelor a solicitat admiterea recursului casarea deciziei instanței de apel din data de 30 noiembrie 2017, cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii. (f.d. 1-3, vol.VI)

Ministerul Justiției în susținerea solicitării privind admiterea recursului, casării deciziei instanței de apel cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii, a indicat că instanța de apel a încălcat sau aplicat eronat normele de drept material, care reglementează încasarea prejudiciului moral, ori instanța de apel nu a argumentat concluzia cu privire la încasarea daunelor morale, fiind inexplicabilă și nejustificată încasarea repetată a prejudiciului moral, pentru aceeași perioadă și aceleași temeuri, pentru care deja Curtea Europeană s-a expus asupra pretențiilor înaintate de către SRL „Norma Telecom”. (f.d. 6-9, vol.VI)

SRL „Norma Telecom” prin recursul înaintat a solicitat casarea deciziei instanței de apel în partea respingerii pretențiilor înaintate, cu emiterea unei noi hotărâri privind admiterea acestora.

În motivarea recursului a indicat că concluzia instanței de apel privind respingerea pretenției cu privire la repararea prejudiciului material cauzat este neîntemeiată și arbitrară, adoptată cu încălcarea normelor de drept material. Instanța de apel eronat a concluzionat că nu există legătură de causalitate între venitul ratat de către societate și cele constatate de către CEDO, indicând că acestea nu rezultă una din alta. La caz, SRL „Norma Telecom” s-a plâns către CEDO în legătură cu neexecutarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa. Prin urmare, compensarea venitului ratat urmează a fi realizat de la sistarea lucrărilor și până la executarea hotărârii judecătorești de anulare și sistare a contractului. Instanțele judecătorești naționale au stabilit că Statul a avut o ingerință directă în proprietatea SRL „Norma Telecom”, stopându-i abuziv activitatea. Respectiv, societatea prin prisma regulilor generale de reparare a prejudiciului material cauzat are dreptul la repararea acestui prejudiciu.

SRL „Norma Telecom” a mai menționat că a pierdut posibilitatea de a realiza veniturile pe care a mizat în rezultatul executării obligațiilor contractuale, care nu au fost executate din cauza intervenției autorităților publice centrale, prin stoparea lucrărilor.

În conformitate cu art. 434, alin. (1) al Codului de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Cahul a pronunțat decizia contestată la data de 30 noiembrie 2017, informații privind recepționarea acesteia de către recurenți la materialele dosarului lipsesc.

În aceste circumstanțe, recursurile declarate de către Ministerul Justiției la data de 19 martie 2018, Ministerul Finanțelor la data de 28 martie 2018 și SRL „Norma Telecom” la data de 02 aprilie 2018, se consideră a fi depuse în termen.

În conformitate cu art. 439, alin. (2) al Codului de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din data de 26 septembrie 2018 a considerat recursurile admisibile.

Articolul 441 al Codului de procedură civilă, stipulează că în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 445, alin. (1), lit. b) al Codului de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Verificând cele invocate în recursuri, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile depuse de către Ministerul Finanțelor și Ministerul Justiției întemeiate și care

urmează să fie admise, iar recursul depus de către SRL „Norma Telecom” neîntemeiat și care urmează a fi respins din considerentele ce preced.

În conformitate cu art. 118, alin. (3) al Codului de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 130, alin. (1-3) al Codului de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii.

În speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că între FP „Norma” SRL (actual SRL „Norma Telecom”) și ÎS „Calea Ferată a Moldovei” a fost încheiat contractul nr. 8500507 din data de 18 martie 2005.

ÎS „Calea Ferată din Moldova” a sistat executarea lucrărilor de construcție a rețelei de transport de date prin fibră optică în temeiul interdicției impuse prin procesul – verbal din 12 iunie 2006, încheiat între Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor și Ministerul Dezvoltării Informaționale.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din data de 18 ianuarie 2008, menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din data de 05 martie 2008 s-a anulat procesul – verbal din data de 12 iunie 2006, s-a obligat Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor de a nu crea obstacole în executarea de către ÎS „Calea Ferată a Moldovei” a obligațiilor stipulate în contractul nr. 8500507 din data de 18 martie 2005.

SRL „Norma Telecom” s-a adresat cu prezenta acțiune, solicitând repararea prejudiciului material, format din venitul ratat, dobânda de întârziere, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată formate din taxa de stat și cheltuieli de asistență juridică.

Potrivit declarațiilor societății reclamante prejudiciul moral și material solicitat de către SRL „Norma Telecom” rezultă atât din neexecutarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 18 ianuarie 2008 menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 05 martie 2008, cât și din apărarea dreptului său de proprietate.

Colegiul lărgit a mai constatat că despre încălcarea dreptului său la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești circumstanță care a adus atingere și dreptului de proprietate, SRL „Norma Telecom” a sesizat Curtea Europeană a Drepturilor Omului la 06 august 2008. În fața Curții Europene societatea reclamantă a invocat dreptul de recuperare a prejudiciilor materiale și morale estimate la o sumă globală de 7 171 653 euro. Suma constă din evaluarea veniturii ratat pentru perioada între octombrie 2006 - octombrie 2009, dobânda calculată începând cu 01 noiembrie 2009 până la 31 ianuarie 2012, suma de 10 000 euro cu titlu de prejudiciu moral suportat urmare a stopării activității sale pentru o perioadă

de mai mult de 4 ani și suma de 4 000 euro ce reprezintă costurile suportate în legătură cu efectuarea raportului financiar.

La 03 noiembrie 2011 Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat hotărârea sa în cauza SRL „Norma Telecom” v. Moldova, declarând cererea admisibilă.

Curtea a conchis că neexecutarea tergiversată a deciziilor irevocabile, pronunțate în favoarea societății, a adus atingere dreptului de acces la justiție garantat de art. 6§1 al Convenției, precum și a dreptului de protecție a proprietății consacrat în articolul 1 al Protocolului 1.

Cu referire la aplicarea art. 41 al Convenției – acordarea unei satisfacții echitabile, Curtea a reținut pretențiile solicitate de SRL „Norma Telecom” în sumă de 7 171 653 euro cu titlul de prejudiciu material, în sumă de 10 000 euro cu titlu de prejudiciu moral și în sumă de 4 000 euro costuri și cheltuieli, cât și opoziția Guvernului privitor la lipsa legăturii de cauzalitate dintre încălcările pretinse a Convenției și prejudiciul material pretins și a hotărât rezervarea chestiunii de acordare a despăgubirilor pentru o procedură ulterioară.

În intervalul de timp, rezervat de Curtea Europeană pentru tranșarea chestiunii cu privire la despăgubiri, societatea reclamantă a sesizat instanța de judecată națională cu prezenta acțiune, formulând în principiu aceleași pretenții, ridicate și în fața instanței europene.

Totodată, până a fi examinat definitiv fondul litigiului de către instanțele naționale, Curtea Europeană în anul 2016 a revenit la chestiunea prejudiciului, pronunțându-se prin Hotărârea din 17 mai 2016. Curtea în ceea ce privește prejudiciul material solicitat a observat că acesta constă în venitul ratat pe care compania reclamantă pretinde că l-ar fi înregistrat asociat cu dobânzile de întârziere. Dar ținând cont de faptul că productivitatea unei societăți comerciale depinde de mai mulți factori, Curtea nu s-a considerat competentă să speculeze cu privire la rezultatele activității SRL „Norma Telecom” în cazul în care încălcările nu s-ar fi produs și nici să calculeze veniturile care le-ar fi obținut în cazul în care compania și-ar fi desfășurat activitatea în mod normal.

În ceea ce privește prejudiciul moral Curtea a admis că societatea reclamantă a suferit un prejudiciul moral ca urmare a încălcărilor constatate în hotărârea sa principală, oferindu-i în mod echitabil suma de 1 200 euro, cu titlu de prejudiciu moral.

Reclamanta în prezenta speță insistă că obiect al prezentului litigiului îl constituie neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului cauzat în sensul restabilirii situație patrimoniale de care ar fi trebuit să dispună SRL „Norma Telecom” în lipsa încălcării dreptului său de către Stat, prin stoparea executării contractului nr. 8500507 din 18 martie 2005.

În acest sens, recurenta invocă că a pierdut posibilitatea de a realiza veniturile, pe care societatea urma să le obțină în rezultatul executării obligațiilor contractuale, executarea cărora nu a putut fi asigurată datorită intervenției autorităților publice centrale pentru stoparea lucrărilor, prin emiterea procesului-verbal din data de 12 iunie 2006, neexecutării de către intimat a obligației pozitive de a întreprinde suficiente măsuri necesare asigurării executării atât a contractului, cât și a hotărârilor judecătorești, sfidarea actului de justiție prin obligarea Procurorului General de către Primul Ministru de a depune acțiune, în interesul

Guvernului, pentru declararea nulității unui contract, care deja a fost declarat legal de către autoritatea judecătorească.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare, fiind învestite cu soluționarea prezentului litigiu au emis hotărârile sus – menționate.

Soluțiile instanțelor de judecată au fost contestate atât de către SRL „Norma Telecom”, cât și de Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției.

Analizând probele din dosar cu raportarea lor la prevederile legii, Colegiul lărgit consideră necesar a casa parțial decizia Curții de Apel Cahul din data de 30 noiembrie 2017 în partea admiterii pretenției SRL „Norma Telecom” cu privire la repararea prejudiciului moral și a adopta în această parte a unei hotărâri noi.

În argumentarea opiniei formate instanța de recurs reține următoarele.

Cu referire la pretențiile SRL „Norma Telecom” referitor la repararea prejudiciului material suferit, care constă din venitul ratat estimat și dobânzile de întârziere aferente, colegiul lărgit menționează că aceste pretenții au fost înaintate Curții Europene prin cererea nr. 38503/08.

Prin Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 17 mai 2016 emisă în cauza SRL „Norma Telecom”, curtea a constatat că prin hotărârea din 03 noiembrie 2011 s-a stabilit violarea art. 6 §1 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 1, prin neexecutarea pe parcursul a 1 an, 8 luni și 15 zile a hotărârii judecătorești definitive și irevocabile în favoarea Companiei.

Totodată, Curtea a respins pretențiile cu privire la repararea prejudiciul material, ce constă din venitul ratat pe care compania pretinde că l-ar fi înregistrat, asociat cu dobânzile de întârziere, ori ținând cont de faptul că, productivitatea unei societăți comerciale depinde de mai mulți factori, Curtea nu este competentă să speculeze cu privire la rezultatele activității SRL „Norma Telecom” în cazul în care încălcările nu s-ar fi produs și nici să calculeze veniturile care le-ar fi obținut în cazul în care compania și-ar fi desfășurat activitatea în mod normal.

Curtea a hotărât ca statul pârât să achite companiei reclamante, în termen de trei luni, suma de 1 200 euro, care va fi convertită în valută națională a statului pârât, la rata aplicabilă la data executării hotărârii. A respins restul capetelor de plângere a reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Instanța de recurs menționează că SRL „Norma Telecom” s-a adresat cu prezenta acțiune invocând ingerință statului în dreptul său de proprietate din momentul sistării lucrărilor conform contractului nr. 8500507 și până la reluarea lucrărilor, ceea ce constituie o perioadă de peste 5 ani, solicitând în temeiul art. 14 și art.610 ale Codului civil repararea prejudiciului material și moral.

Deși, SRL „Norma Telecom” indică că pretențiile cu privire la prejudiciul material și moral sunt distincte de cele formulate în fața Curții Europene, instanța de recurs constată că în esență aceste pretenții se referă la același venit ratat raportat la o altă dimensiune de timp.

Argumentul Curții Europene privind respingerea pretențiilor cu privire la prejudiciul material, instanța de recurs îl consideră plauzibil și pentru litigiul invocat în fața instanțelor naționale, ori pentru intervalul de timp la care se referă reclamanta nu a prezentat nici o dovadă că cumva s-a schimbat probatoriul față de cel prezentat în fața Curții Europene și analizat la situația din 17 mai 2016.

Totodată, argumentul SRL „Norma Telecom” este analizat și prin prisma legislației naționale în vigoare.

În conformitate cu prevederile art. 14, alin. (1-2) al Codului civil persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel. Se consideră prejudiciu cheltuielile pe care persoana lezată într-un drept al ei le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului încălcat, pierderea sau deteriorarea bunurilor sale (prejudiciu efectiv), precum și beneficiul neobținut prin încălcarea dreptului (venitul ratat).

Conform art. 610, alin. (1) al Codului civil despăgubirea pe care o datorează debitorul pentru neexecutare cuprinde atât prejudiciul efectiv cauzat creditorului, cât și venitul ratat.

Colegiul menționează că din natura contractului nr. 8500507 încheiat între SRL „Norma Telecom” și ÎS „Calea Ferată a Moldovei” la data de 18 martie 2005 nu poate fi stabilit un oarecare prejudiciu material suportat de către SRL „Norma Telecom”. Totodată, părțile au stabilit că pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale poartă răspundere potrivit legislației în vigoare.

Instanța de recurs reamintește că venitul ratat este posibil de a fi stabilit în dependență de mai multe criterii și anume posibilitatea obiectivă, reală și nu închipuită, a obținerii unor venituri, luând în considerație conjunctura dintre cerere și ofertă pe piața de mărfuri și servicii, concurența, existența resurselor materiale și forței de muncă necesare realizării activității sale productive, comerciale. Mai mult, în condițiile unei economii de piață, conjunctura inițială nu tot timpul este determinantă la obținerea unui venit.

Astfel, pentru a putea pretinde la repararea prejudiciului material sub formă de venit ratat și dobânda de întârziere SRL „Norma Telecom” prin prisma art. 14, alin. (2) și art. 610 ale Codului civil urma să probeze obținerea acestor venituri pe viitor, ori la caz aceste solicitări sunt niște calcule cu privire la un potențial venit, ceea ce nu atrage nici un grad de certitudine, constituind mai degrabă niște anticipații.

Instanța de recurs menționează că venitul ratat este acel venit care ar fi fost posibil în condițiile unui comportament normal din partea autorului prejudiciului în împrejurări normale, în speța dedusă judecării în cazul neîntreprinderii executării contractului nr. 8500507.

SRL „Norma Telecom” în susținerea pretenției cu privire la încasarea venitului ratat și dobânzii de întârziere a prezentat raportul de constatare tehnico-științifică nr. 1831 din 22 august 2011, întocmit de Centrul Național de Expertize Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției, conform cărui s-a concluzionat că pagubele materiale, sub formă de venit ratat, aduse SRL „Norma Telecom” în perioada octombrie 2006 - octombrie 2009 constituie suma de 89 879 122 lei; suma dobânzii și venitul ratat pentru perioada 30 octombrie 2009 - 01 septembrie 2010 constituie - 8 534 822,92 lei.

Instanța de recurs indică faptul că la repararea prejudiciului neobținut prin încălcarea dreptului trebuie dovedită legătura causală între neexecutarea de către ÎS „Calea Ferată din Moldova” a obligațiilor contractuale și venitul ratat de SRL „Norma Telecom” precum și mărimea beneficiului, care nu a fost obținut din cauza încălcării obligației.

Aici, instanța de recurs reamintește că Curtea Europeană a statuat că venitul include atribute suficiente pentru a fi considerat drept un interes legitim suficient de sigur susceptibil de a fi compensat. Pretenții cu titlu de prejudiciu material nu ar trebui să apară atunci când se dispută durata procedurilor judiciare, prejudicii cu titlu material ar putea să apară exclusiv atunci, când există o legătură de cauzalitate între pretinsa violare a dreptului la durata rezonabilă a procedurilor și pierderi materiale datorită imposibilității de a se folosi de drepturi pecuniare sau de a se bucura de fructele acestora (Cravenco; Boboc, etc.).

Argumentul SRL „Norma Telecom” precum că perioada de ingerință a statului este din data de 12 iunie 2006 când ÎS „Calea Ferată din Moldova” a sistat lucrările și până la 19 noiembrie 2009, când a fost reluată executarea contractului, nu poate fi reținută, ori acesta vine în contradicție cu circumstanțele cauzei.

La caz, prin hotărârea din 03 noiembrie 2011 Curtea Europeană, pct. 28 a constatat că hotărârea judecătorească din 18 ianuarie 2008 a devenit definitivă la data de 02 martie 2008 și a fost executată la data de 19 noiembrie 2009. Deci, durata de ingerință a Statului în dreptul de proprietate a SRL „Norma Telecom” este de 1 an, 8 luni și 15 zile, adică perioada de neexecutare a unei hotărâri judecătorești definitive.

Mai mult, instanța de recurs a constatat că potrivit pct. 8.2 al contractului nr. 8500507 din 18 martie 2005 părțile au fost exonerate de răspundere civilă pentru neexecutarea sau executarea parțială a contractului în cazul intervenției organelor statului în executarea contractului.

Prin urmare, instanța de apel corect a reținut că, în speță, nu s-a stabilit careva legături de cauzalitate între venitul ratat pretins de către SRL „Norma Telecom”, întrucât încălcările constatate de către CEDO și pretențiile reclamantului privind încasarea venitului ratat nu rezultă una din alta.

Argumentul SRL „Norma Telecom” precum că a pierdut posibilitatea de a realiza veniturile pe care a mizat în rezultatul executării obligațiilor contractuale, care urmau să asigure realizarea unor venituri confirmate prin raportul de constatare tehnico- științifică nr. 1831 din 22 august 2011, nu poate fi reținut de instanța de recurs, ori productivitatea unei societăți comerciale depinde de mai mulți factori așa cum a constatat Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin hotărârea din data de 17 mai 2016.

Mai mult, din raportul de constatare tehnico- științifică nr. 1831 din 22 august 2011, rezultă că SRL „Norma Telecom” în scopul executării contractului nr. 0850507 din 18 martie 2005 urma să utilizeze atât surse proprii, cât și surse străine pentru finanțarea cheltuielilor ce țin de construcția rețelei de transport date prin fibră optică și faptul contractării cărorva împrumuturi nu poate fi imputată statului, ori la materialele dosarului lipsește actul de predare – primire a lucrărilor, iar părțile au recunoscut că SRL „Norma Telecom” doar parțial și-a executat obligațiile contractuale.

Prin urmare, împrumuturile acordate urmau să fie rambursate, ori majoritatea lucrărilor pentru care a fost acordat împrumutul nu au fost executate, la materialele cauzei lipsind careva probe ce ar demonstra executarea lucrărilor, afirmațiile SRL „Norma Telecom” precum că pe parcursul la 4 ani a executat careva lucrări sunt pur declarative, nefiind probate.

Colegiul reține că instanța de apel corect a respins ca fiind neîntemeiată pretenția SRL „Norma Telecom” cu privire la repararea prejudiciului material. În

acest context, Colegiul lărgit constată că recursul declarat de SRL „Norma Telecom” urmează a fi respins.

Cu referire la pretențiile privind repararea prejudiciului moral Colegiul lărgit notează că SRL „Norma Telecom”, solicită repararea prejudiciului moral în mărime de 10 000 euro.

Curtea de Apel Cahul prin decizia din data de 30 noiembrie 2017 a admis parțial pretențiile SRL „Norma Telecom” și a dispus încasarea sumei de 50 000 lei cu titlul de prejudiciu moral.

Decizia instanței de apel în partea admiterii cerinței de încasare a prejudiciului moral a fost contestată de către Ministerul Finanțelor și Ministerul Justiției.

Criticele, aduse de către Ministerul Finanțelor și Ministerul Justiției deciziei instanței de apel în această parte, instanța de recurs le consideră întemeiate din următoarele considerente.

Prin hotărârea Curții Europene pentru Drepturile Omului din 03 noiembrie 2011 s-a constatat încălcarea articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 Protocolul 1 la Convenție, chestiunea privind aplicarea art. 41 al Convenției a fost rezervată pentru o dată ulterioară, nespecificată, urmând ca în decurs de 3 luni Guvernul și societatea reclamantă să prezinte în scris obiecțiile lor asupra chestiunii respective, să notifice Curtea despre orice acord la care ar putea ajunge.

Prin hotărârea din 17 mai 2016 Curtea a constatat că SRL „Norma Telecom” a suferit un prejudiciu moral ca urmare a încălcărilor constatate în hotărârea principală, acordând o satisfacție echitabilă în mărime de 1 200 euro cu titlu de prejudiciu moral.

La caz, este evident că litigiul cu privire la repararea prejudiciului moral apărut între SRL „Norma Telecom” și Statul Republica Moldova a fost soluționat prin hotărârile din data de 03 noiembrie 2011 și 17 mai 2016 ale Curții Europene ale Drepturilor Omului.

Argumentul precum că prejudiciul moral se referă la alt interval de timp nu poate servi drept temei de compensare a cărorva prejudicii morale, ori după reluarea lucrărilor stabilite în contractul nr. 0850507 din 18 martie 2005, SRL „Norma Telecom” nu a prezentat probe că a suportat un prejudiciu moral.

Totodată, instanța de recurs menționează că SRL „Norma Telecom” în susținerea pretenției cu privire la încasarea prejudiciului moral a indicat prevederile Codului civil. Prin prisma normelor reglementate în Codul civil rezultă că dreptul la repararea prejudiciului material în au doar persoanele fizice, persoanele juridice nu pot cere compensarea prejudiciului, cu excepția cazului când numele sau reputația profesională de care se bucură au fost lezate.

Din contextul celor relatate rezultă că soluția instanței de apel cu privire la încasarea repetată a prejudiciului moral este eronată, având în vedere că Curtea Europeană a dispus încasarea prejudiciului moral pentru aceeași perioadă de ingerință a statului și pe aceleași temeuri.

În concluzie, Colegiul lărgit constată că recursul declarat de către SRL „Norma Telecom” este neîntemeiat și care urmează a fi respins, iar recursurile declarate de către Ministerul Finanțelor și Ministerul Justiției urmează a fi admise, casată decizia instanței de apel în parte și adoptarea unei noi hotărâri prin care se respinge pretenția SRL „Norma Telecom” privind repararea prejudiciului moral.

Concomitent, Colegiul relevă, că în cadrul judecării pricinii, instanțele de judecată ierarhic inferioare au creat participanților la proces condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea dreptului la un proces echitabil.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că instanța de apel a stabilit circumstanțele pricinii și nu este necesară verificarea suplimentară și administrarea de noi dovezi, însă a aplicat eronat normele de drept material, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de către SRL „Norma Telecom”, de a admite recursurile declarate de către Ministerul Finanțelor și Ministerul Justiției, de a casa parțial decizia Curții de Apel Cahul din data de 30 noiembrie 2017 și de a emite în această parte o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 445, alin. (1) lit. b) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de către Societatea cu Răspundere Limitată „Norma Telecom”.

Se admit recursurile declarate de către Ministerul Finanțelor și Ministerul Justiției.

Se casează decizia din data de 30 noiembrie 2017 a Curții de Apel Cahul, în cauza civilă la acțiunea Societății cu Răspundere Limitată „Norma Telecom” împotriva Ministerului Finanțelor, intervenienți accesorii Ministerul Justiției, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Întreprinderea de Stat ”Calea Ferată a Moldovei” cu privire la repararea prejudiciului material și moral, în partea admiterii pretenției privind compensarea prejudiciului moral și în această parte se emite o nouă hotărâre.

Se resping pretențiile Societății cu Răspundere Limitată „Norma Telecom” cu privire la repararea prejudiciului moral ca fiind neîntemeiate.

În rest, decizia din 30 noiembrie 2017 a Curții de Apel Cahul se menține.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Iurie Bejenaru

Nina Vascan

Victor Burduh

Maria Ghervas